

Nota van B&W

Portefeuille M. Divendal
Auteur Dhr. H. Bueno de Mesquita
Telefoon 5114636
E-mail: hbueno@haarlem.nl
SB/MIL Reg.nr. 2007/819
Bijlage A (samenvatting Pilot) kopiëren
B & W-vergadering van 15 mei 2007

Onderwerp

Pilotstudie leefomgevingbeleid MILO Zomerzone

Bestuurlijke context

Het college heeft op 10 januari 2006 de projectopdracht pilot leefomgevingbeleid Zomerzone vastgesteld. Deze MILO (Milieukwaliteit in de Leefomgeving) studie richt zich op de vraag hoe gezondheidsaspecten en omgevingsambities kunnen bijdragen aan verbetering van de kwaliteit van de bebouwde omgeving, rekening houdend met de wensen van de bewoners. Het uitvoeren van het leefomgevingbeleid leidt tot de vermindering van leefbaarheidklachten, verbetering van de gezondheid en een meer positieve waardering van de leefomgeving. Wij willen de MILO aanbevelingen in de planvorming voor de Slachthuisbuurt Zuid betrekken. Uit de pilot komt naar voren dat de milieu- en gezondheidskwaliteit aan de Schipholweg bij het regulier uitvoeren van plannen waarschijnlijk ontoereikend zal zijn. De gemeente moet samen met de woningbouwcorporaties een extra inspanning doen om gezondheidseffecten van het verkeer op de Schipholweg te beperken. In de pilot wordt een pakket van betaalbare ruimtelijke maatregelen beschreven die de milieu en gezondheidskwaliteit gunstig beïnvloeden. Het gaat hierbij om verkeerskundige maatregelen (bijv. 50 km/uur), verminderen autogebruik en maatregelen aan de woning (bijv slaapkamers niet aan de Schipholweg) In deze studie zijn de maatregelen indicatief beoordeeld op kosten en bijdrage aan verbetering van de gezondheidskwaliteit. VROM, VNG en RIVM hebben grote belangstelling voor de in Haarlem toegepaste methodiek. Een extern bureau zal de gemeente adviseren over de effecten, kosten en inpasbaarheid van de maatregelen tijdens het planproces. Tijdens een MILO workshop zal de projectgroep Slachthuisbuurt Zuid samen met het bureau beoordelen of de maatregelen in de gebiedsvisie passen.

De gemeente en vertegenwoordigers van bewoners rond de Prins Bernhardlaan willen extra aandacht voor woonkwaliteit/gezondheid, voorzieningen en ontwerp/beheer van de openbare ruimte.

De gebiedsvisie Prins Bernhardlaan zal rekening houden met de suggesties voor leefbaarheids maatregelen die vertegenwoordigers van bewoners naar voren hebben gebracht.

De gekozen open participatie aanpak Prins Bernhardlaan is ook toe te passen voor de ontwikkeling van vergelijkbare plannen. Het onderzoek draagt bij aan de verbetering van de leefomgeving. De conclusies uit het onderzoek worden onderschreven door de programmamanager Zomerzone, projectleider Zuidstrook, VNG en VROM. Wij zullen de conclusies uit de pilot bespreken met de woningbouwcorporaties en betrokkenen uit de buurt.

Financiële paragraaf

De geraamde kosten voor vervolgonderzoeken door een extern bureau zijn begroot op circa € 40.000. Het ministerie van VROM is bereid om in principe 50% mee te financieren. Wij zullen € 20.000 voorfinancieren uit de reserve RWBS (regionaal besluit woninggebonden subsidies). Dit bedrag zal na het openen van de grondexploitatie Slachthuisbuurt-Zuidstrook ten laste van deze grondexploitatie worden gebracht.

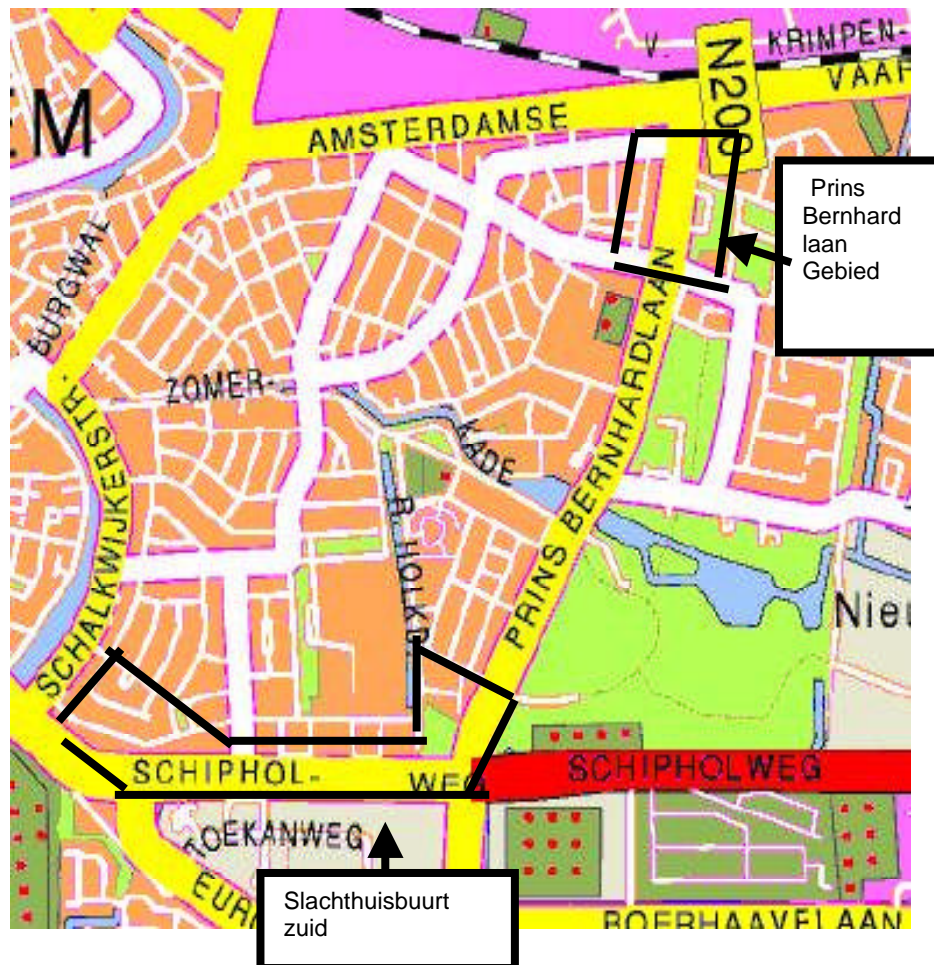
B&W-besluit:

1. Het college stemt in met de resultaten van de pilotstudie MILO Zomerzone en verwerkt deze in de plannen voor de Slachthuisbuurt Zuid en Prins Bernhardlaan.
2. Het college stemt in met het vervolgonderzoek onder voorbehoud dat VROM de 50% van de kosten betaalt.
3. De kosten van € 40.000 voor de vervolgonderzoeken worden voor 50% (€ 20.000) gefinancierd uit een te ontvangen subsidie van het ministerie van VROM. De 50% gemeentelijke kosten voor de vervolgstappen bedragen € 20.000. Deze worden voorgefinancierd uit reserve RWBS (regionaal besluit woninggebonden subsidies) die in 2010/2012 besteed moeten worden. Dit bedrag zal na het openen van de grondexploitatie Slachthuisbuurt-Zuidstrook ten laste van deze grondexploitatie worden gebracht.
4. Het college besluit dat in grote projecten nagegaan wordt of de MILO aanpak toegepast kan worden. Dit geldt voor projecten die nog niet in de ontwerpfase zijn.
5. Dit besluit wordt ter kennisname voorgelegd aan de commissie Beheer.
6. Het besluit wordt middels een persbericht bekend gemaakt.

woensdag 16 mei 2007

1. Inleiding

Momenteel maken de gemeente Haarlem en de woningbouwcorporaties plannen voor de herstructurering van de woonwijken Slachthuisbuurt Zuid en Prins Bernhardlaangebied. Deze woonwijken liggen langs de drukke Schipholweg en Prins Bernhardlaan in de Zomerzone. De gemeente wil de leefbaarheidsthema's milieuhinder, gezondheid, omgevingskwaliteit en bewonersparticipatie betrekken bij de herinrichtingsplannen.

ZOMERZONE

De gemeente wil in deze herstructurering ervaring op doen met het leefomgevingbeleid. Zij heeft daartoe samen met de GGD, VNG en VROM een pilot uitgevoerd naar:

1. gezondheidsaspecten in de herstructurering van de Slachthuisbuurt Zuid

In de woonwijk "Slachthuisbuurt Zuid" langs de Schipholweg is sprake van een behoorlijke milieubelasting en gezondheidseffecten. De gemeente moet samen met de woningbouwcorporaties een extra inspanning doen om gezondheidseffecten van het verkeer op de Schipholweg te beperken. Het blijkt dat het wettelijk kader onvoldoende bescherming biedt tegen nadelige gezondheidseffecten van verkeer voor mensen die in de nabijheid van deze Schipholweg wonen. Het gaat hierbij om de effecten van geluid (slaapverstoring) en luchtverontreiniging (luchtwegklachten)

2. *bewonersparticipatie omgevingsbeleid in de gebiedsvisie voor de Prins Bernhardlaan*

Momenteel is een gebiedsvisie voor de Prins Bernhardlaan in voorbereiding om de deelplannen voor herstructurering op elkaar af te stemmen. De bewoners in dit gebied hebben in de Omnibusenquête 2004 aangegeven welke problemen er zijn met de woonomgeving. De gemeente wil meer inzicht krijgen wat voor ambities de bewoners hebben voor de toekomstige leefomgeving van het gebied. Bewoners kunnen leefbaarheidmaatregelen voorstellen die betrekking hebben op de woningbouw, openbare ruimte en voorzieningen. Hiermee worden de bewoners actiever betrokken bij plannen voor de leefomgeving.

De ambities en maatregelen uit deze studie worden meegenomen in de gebiedsvisies die voor de Slachthuisbuurt- Zuid en Prins Bernhardlaan gemaakt worden.

2 Deelstudie milieu en gezondheid herstructurering Slachthuisbuurt Zuid.

Inleiding

De gemeente en de woningbouwcorporaties werken aan de woningen en leefbaarheid in de woonwijk Slachthuisbuurt Zuid. De woningbouwcorporaties hebben een eerste plan voor de herstructurering gemaakt met 763 woningen (in nieuwe plannen kan dit aantal wijzigen) tot 5 hoog, 9.700 m² commerciële voorzieningen, en 24.200 m² kantoren in het gebied gepland. Er zijn woningen (huur en koop) met winkels in de plint, kantoren en voorzieningen voor ouderen langs de Schipholweg aan gepland.

Voor het zuidelijke deel van de Schipholweg zijn plannen voor de nieuwbouw van 575 woningen, een school en 40.000m² kantoren. Ook zijn er plannen om het profiel en ligging van de Schipholweg te wijzigen. Zo is er een plan met een vrije busbaan in het midden van de weg. Hierdoor komen de auto's op de Schipholweg 6 meter dicht bij de woningen waardoor de milieubelasting aan de woningen toe neemt..

Doel

Het doel van deze deelstudie is het ontwikkelen en toepassen van 3 ruimtelijke scenario's met opklimmende milieu- en gezondheidsambitie. Elk scenario bevat een bijbehorend maatregelenpakket. Dit zijn maatregelen om de verkeersstroom te verminderen, wegprofiel te verbeteren (bijv met geluidsarme asfalt) en maatregelen op woningbouwniveau.

Aanpak

1. De gemeente begint met een *analyse van het gebied* en de plannen.
2. Vervolgens voert de gemeente een *milieuanalyse* uit van de effecten van het verkeer Schipholweg op de huidige en geherstructureerde woonwijk Slachthuisbuurt Zuid. Hierbij wordt de huidige en toekomstige milieubelasting door het verkeer berekend. Bij de toekomstige milieubelasting wordt rekening gehouden met de effecten van het toegenomen verkeer door de herstructurering van de wijk en de aanleg van de woonwijk 023 zuidzijde van de Schipholweg. Ook worden de effecten van de aanleg van een aparte busbaan op de Schipholweg meegenomen. Er wordt nagegaan of de milieubelasting binnen de wettelijke grenzen past.
3. Aan de hand van de milieuanalyse voert de GGD een *gezondheidseffectscreening* (GES) uit, die het percentage gehinderde bewoners in beeld brengt. Dit is een hulpmiddel voor de gezondheidskundige beoordeling van de milieukwaliteit waarmee gezondheidseffecten van plannen in kaart te gebracht worden. De verstoring van nachtrust door geluid en luchtwegproblemen door luchtverontreiniging zijn belangrijke gezondheidsrisico's.
4. Op basis van de resultaten van milieu en gezondheidsanalyse zijn 4 *ruimtelijke scenario's* 's opgesteld voor met opklimmende *milieu/gezondheidskwaliteit*. Bij elk ambitieniveau wordt een maatregelenpakket samengesteld om de gewenste kwaliteit te behalen.
  - Een basiskwaliteit scenario met wettelijk minimum

- Een stand still scenario waarbij de toekomstige milieukwaliteit niet slechter is in vergelijking met de huidige situatie
  - Een scenario vooruitstrevend met maatregelen die een goede verhouding tussen vermindering milieu-effecten en kosten. .
  - Een scenario optimale gezondheid voor een zeer goede milieu en gezondheidskwaliteit
5. Beoordeling en *keuze voor een scenario met gezondheidsambitieniveau*
De gemeente (college en programmamanager) maken op basis hiervan een keuze voor ambitieniveau en bijbehorend maatregelenpakket. Hierbij vindt afstemming met de woningbouwcorporaties plaats.
6. De ambities en maatregelenpakketten worden *geïntegreerd in ruimtelijke plannen* zoals *gebiedsvisie*, plannen voor de openbare ruimte en bestemmingsplannen.

Resultaten analyse

In de huidige situatie is de hoogte van de geluidsbelasting bij de eerstelijns bebouwing vrijwel gelijk aan de wettelijk grenswaarde. Bovendien dringt het geluid diep door in de woonwijk doordat de woningen haaks op de weg staan. Momenteel wordt de plandrempel voor NO₂ op het trottoir op drie plaatsen in het westelijk deel overschreden. De waarde wordt aan de gevel net niet overschreden.

De huidige gezondheidskwaliteit wordt door de GGD als zeer matig tot onvoldoende beoordeeld. Dit is met name voor de eerste lijns bebouwing aan de Schipholweg. Volgens de GES systematiek zal tot 21% van de mensen aan de Schipholweg ernstig hinder van het verkeerslawaaï ondervinden. Boven dien zal er een significante toename zijn van luchtwegklachten door belasting met fijn stof en No₂.

De toekomstige gezondheidskwaliteit aan de eerste lijnsbebouwing zal bij normale uitvoer van het plan verslechteren door:

- Situering van 50 a 75 extra woningen aan de Schipholweg. Hierdoor zullen meer mensen hinder hebben van het geluid en luchtverontreiniging in vergelijking met de huidige situatie.
- Daarnaast zijn er plannen om een vrije busbaan in het midden van de weg aan te leggen. Hierdoor komen de weg en auto's circa 6,5 m dicht bij de woningen. De geluidshinder en effecten van luchtverontreiniging zullen daardoor toenemen.

Voor de toekomstige situatie vormt de eerstelijns bebouwing een geluidsbuffer voor het achterliggende gebied doordat de woningen in het nieuwe plan negentig graden gedraaid zijn. Dat betekent dat de voorkeursgrenswaarde in het achterliggend gebied bereikt kan worden.

Er is een voorkeursruimtelijk scenario ontwikkeld dat een verbetering van de gezondheidskwaliteit laat zien. Met dit scenario wordt gestreefd om voor de milieuthema's een redelijke haalbare gezondheidsscore te bereiken. Bij dit scenario hoort een geluidsniveau van 60 dB(A) aan de Schipholweg. Dit houdt in dat er een geluidsreductie van 9 dB(A) behaald moet worden door inzet van verschillende maatregelen.

Er zijn ver gevorderde plannen om de weg te voorzien van geluidsarm asfalt. Hierdoor kan een reductie van 4 dB(A) bereikt worden. Ondanks deze maatregel kunnen toch nog 14% van de mensen ernstige geluidshinder krijgen. Er zijn dus aanvullende maatregelen nodig om het ambitieniveau te bereiken.

Voor No_x is het ambitieniveau 35microg/m³ aan de gevel. Er zal bij dit scenario een reductie van 4 a 5 microgram nodig zijn. Voor fijn stof is het ambitieniveau 30 tot 35microg/m³ aan de gevel. Dit wordt wel behaald. Bij dit scenario wordt de gezondheidskwaliteit verbeterd, maar er blijven negatieve gezondheidseffecten als gevolg van de belasting met geluid, No₂ en fijn stof.

In de pilot is een eerste verkenning naar maatregelen gedaan om de ambities uit het voorkeurscenario te behalen. Het gaat maatregelen boven de geplande verlaging van snelheid en het gebruik van geluidsarm asfalt. Voorbeelden hiervan zijn geen vrije busbaan, extra fietsvoorzieningen, vermindering auto gebruik (autodelen, openbaar vervoer), maatregelen aan de woning (bijv geen slaapkamer aan de Schipholweg).

Conclusies en toepassing

In deze studie wordt gepleit om een ambitieniveau te realiseren dat een niveau hoger is dan het Wettelijk kader (milieuwetgeving en Bouwbesluit) door een mix van betaalbare maatregelen toe te passen.

Het college heeft in de ambtelijke projectopdracht voor de herstructurering van het gebied vast gesteld dat conclusies van de MILO pilot verwerkt zullen worden.

Momenteel wordt nagegaan of in vervolgstudie de effecten en kosten van maatregelen meer uitwerkt kunnen worden. Tenslotte zal studie gedaan worden wat de consequenties zijn wanneer gekozen wordt voor het scenario optimale gezondheid

Momenteel is de gebiedsvisie Slachthuisbuurt Zuid in voorbereiding. Hierin worden kansrijke maatregelen uit de MILO studie zo veel mogelijk verwerkt. Daarbij zullen de resultaten van de ver vervolgstudie naar het milieurendement van de maatregelen worden verwerkt.

3 Omgevingskwaliteit en bewonersparticipatie Prins Bernhardlaan

Aanleiding

De gemeente Haarlem wil in de herstructurering van de Zomerzone extra aandacht schenken aan suggesties van bewoners om de leefbaarheid van de omgeving te verbeteren. Eerder onderzoek in de buurt wees uit dat bewoners in de buurt ontevreden zijn over de kwaliteit van de woonomgeving. Zo is men ontevreden over het onderhoud van de openbare ruimte. Ook vindt men dat er onvoldoende voorzieningen zijn voor ouderen en de jeugd. Voor de herstructurering van de gebieden rond de Prins Bernhardlaan wordt een gebiedsvisie gemaakt. In deze gebiedsvisie wil men gebruik maken van suggesties van bewoners om de leefomgevingkwaliteit te verbeteren

De mensen uit het gebied rond de Prins Bernhardlaan worden op twee momenten geconsulteerd.

In eerste instantie kunnen vertegenwoordigers (wijkraad, buurtopbouwwerker e.d) in een workshop voorkeursmaatregelen betreffende de leefbaarheid aandragen voor de gebiedsvisie. Deze maatregelen worden verwerkt tot een hoofdstuk in de gebiedsvisie.

In tweede instantie kunnen bewoners reageren op de concept gebiedsvisie Prins Bernhardlaan waarin de leefbaarheidambities en maatregelen zijn verwerkt.

Aanpak

Er is voor de volgende aanpak gekozen:

De projectleider, planoloog en stedenbouwkundige hebben samen een checklist ruimtelijke leefbaarheidmaatregelen samengesteld voor de thema's wonen, openbare ruimte, verkeer, voorzieningen, milieu en onderhoud.

Daarna zijn enquêtes gehouden met andere ambtenaren¹ die betrokken zijn bij de herstructurering van de Prins Bernhardlaan. Ze hebben diverse leefbaarheidsmaatregelen voorgesteld die onderdeel kunnen zijn van de plannen.

Als vervolg hierop is een workshop gehouden met vertegenwoordigers van de wijkraad, politie, woningbouwcorporatie en opbouwwerk. Tijdens de workshop hebben de deelnemers

---

¹Betrokken ambtenaren zijn de projectleider, stedenbouwkundige, groenontwerper, adviseur openbare ruimte en milieukundigen.

een keuze kunnen maken uit maatregelen uit de checklist. Ze hebben ook een waardering aan de maatregelen meegegeven.

Daarna is een analyse en beoordeling gemaakt van de overeenkomsten en verschillen tussen de gekozen maatregelen van gemeente en betrokkenen.

De maatregelen worden verwerkt in de gebiedsvisie. Deze gebiedsvisie vormt de basis voor de bestemmingsplan en plannen voor de openbare ruimte.

Resultaat

De gemeente krijgt een duidelijk beeld van wat de verschillende afdelingen in het gebied wenselijk vinden, én wat de ambities van de bewoners en corporaties zijn. Dat is een verantwoorde bouwsteen voor leefbaarheid in de gebiedsvisie. Na vaststelling van de gebiedsvisie zal worden geëvalueerd welke voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk in de gebiedsvisie zijn opgenomen, en hoe de plannenmakers de terugkoppeling naar de bewoners hebben ervaren.

Woningen

De gemeente en vertegenwoordigers van de bewoners willen aandacht voor hoogbouw, verschillende woningtypologieën (bijv seniorenwoning) en levensloop bestendige woningen. Ook vinden zij beiden dat duurzaam bouwen een onderwerp is dat bijdraagt aan de kwaliteit van de leefbaarheid.

Verder hebben de bewoners aangegeven dat de gebiedsvisie aandacht moet besteden aan de volgende bouwkundige maatregelen:

- Goedkope starterswoningen en sociale huurwoningen;
- Gezondheid binnenmilieu, energie-isolatie, en koele woningen.

Voorzieningen

De gemeente en doelgroepen stellen voor hangplekken voor jongeren en voorzieningen (zoals artsen) en lagere scholen in de gebiedsvisie opnemen.

Verder hebben de bewoners zich uitgesproken voor:

- Sociaal culturele voorzieningen;
- Speelplaatsen;
- Recreatie en sportvoorzieningen;
- Betere bereikbaarheid van voorzieningen.

Milieuhinder

De doelgroepen willen meer aandacht voor geluidshinder en stank. Dit zijn wel subjectieve onderwerpen die niet makkelijk in maatregelen zijn om te zetten.

Ontwerp van openbare ruimte

De gemeente en de doelgroepen willen aandacht voor wijkgroen en speeltuinen.

Verder hebben de bewoners verteld dat de gebiedsvisie extra aandacht moet besteden aan de volgende maatregelen:

- Nabijheid van parken
- Buurtgroen en wijkgroen
- Bankjes
- Parkeerplaatsen
- Hangplekken
- Bereikbaarheid van voorzieningen
- Meer verlichting.

Wegen en verkeer

De gemeente en doelgroepen willen beide aandacht voor het verbeteren van de oversteekbaarheid en het versmallen van de Prins Bernhardlaan.

Verder hebben de bewoners aan gegeven dat de gebiedsvisie extra aandacht moet besteden aan het volgende:

- Meer wegen voor langzaam verkeer
- Parkeervoorzieningen
- Parkeren in (openbare/eigen) garage
- Aanleggen van brede of smalle trottoirs
- Goede ontsluiting wijk door OV
- Meer bushaltes met zitplaats, verlichting, doorzichtig en vandalismebestendig.

4 Conclusies Pilot

Deze pilot heeft de volgende resultaten opgeleverd.

Integratie gezondheidsaspecten in de herstructureringsplannen

1. Samen met de GGD is men het belang in gaan zien om gezondheidsaspecten een grotere rol te geven in ruimtelijke plannen. Immers het wettelijk kader biedt geen voldoende garantie voor het minimaliseren van gezondheidseffecten voor kwetsbare groepen. Daarnaast leidt de verbetering van de gezondheid tot een betere gebruiks- en belevingswaarde van het plangebied.
2. De gevolgde aanpak is een goede uitbreiding van de GES omdat de gezondheidsambities naar maatregelen en beleid worden vertaald.
3. Verder blijken de gekozen maatregelen goed te passen in de gebiedsvisie die voor de Schipholwegzone ontwikkeld wordt.
4. De gemeente en GGD kunnen de gevolgde gezondheidsaanpak ook toepassen in andere milieubelaste gebieden waar grote herstructurering plaatsvindt.
5. Deze aanpak is ook integraal door andere gemeenten toe te passen

Bewonersparticipatie omgevingsbeleid herstructureringsplannen

1. De gemeente tevreden over de gekozen open participatie aanpak Prins Bernhardlaan. De maatregelen kunnen onderdeel worden van de gebiedsvisie Prins Bernhardlaan.
2. De gemeente wil deze open participatie aanpak ook toepassen in andere gebieden
3. Deze aanpak is ook integraal door andere gemeenten toe te passen